

“Intrafamiliaal geweld begrijpen, herkennen en bespreekbaar maken”

Congres georganiseerd door de Mortselse preventiedienst

Zaterdag 24 oktober 2009, Conferentiezaal Stadhuis Mortsel, Liersesteenweg 1, Mortsel.
Van 9u tot 12u30

Verslag: Stephanie Eggermont

Welkom

Ellen van Eyndhoven verwelkomt het publiek en geeft een overzicht van de activiteiten van de dag. In de voormiddag is er een lezing door de psychologe Hilde Genetello. Na een lichte lunch zijn er vier workshops in verband met familiaal geweld: beroepsgeheim, sociale kaart, hulpverlening en politiek en gerechtelijk kader.

Ingrid Pira, burgemeester van Mortsel, heet het publiek van harte welkom en introduceert de psychologe Hilde Genetello aan het publiek.

Lezing

Hilde Genetello is psychologe en heeft momenteel een praktijk in het West-Vlaamse Zwevegem. Haar praktijk richt zich op kinderen, jongeren en volwassenen. Zij is actief geweest in de bijzondere jeugdzorg en heeft 10 jaar ervaring in relationeel welzijnswerk. Vanuit een aantal case studies geeft ze vorming over het omgaan met intrafamiliaal geweld.

Introductie

Het aantal pv's voor intrafamiliaal geweld is gestegen. Dat is niet omdat er nu meer gevallen zijn, maar omdat het taboe doorbroken is. Het toegenomen aantal studiedagen en de specialisering van de hulpverlening bewijzen dat.

Toch is het zo dat de praktijk vaak hapert, vooral wat betreft signalering en hulpverlening. Daarom zal Hilde Genetello duidelijk maken hoe intrafamiliaal geweld begrepen en herkend moet worden. Vervolgens stelt ze ook enkele strategieën voor om ermee om te gaan.

Partnergeweld

1. Partnergeweld begrijpen

Eén van de meest voorkomende vormen van intrafamiliaal geweld is partnergeweld.

Een relatie start meestal vanuit een romantisch ideaal. Iedere relatie heeft een andere voorgeschiedenis:

- Afgrenzing: de relatie komt telkens op de tweede plaats of de relatie is het enige wat nog telt (isolatie, op dat moment kan het een keuze zijn van beide)
- Progressief-regressief: ik zorg voor het geld, jij voor het huishouden.
- Gelijkwaardigheid

Koppels die hulp zoeken voor partnergeweld hebben vaak een vergelijkbare voorgeschiedenis:

- Er is meestal een heel snelle relatieopbouw

© RoSa vzw, september 2009

Bibliotheek, Documentatiecentrum en Archief voor Gelijke Kansen m/v, Feminisme en Vrouwenstudies
Koningsstraat 136 - 1000 Brussel <http://www.rosadoc.be> - info@rosadoc.be

- De relatie vertoont van bij het begin grensoverschrijdend gedrag. Dit té wordt in den beginne nog als positief ervaren
- De relatie dient iets te compenseren uit de jeugd of uit een vorige relatie

Gaandeweg komen er barsten in het romantisch ideaal.

- De minder positieve kantjes worden zichtbaar
- Meestal zijn het vrouwen die eerst kritiek uiten
- De reactie is angstig-defensief
 - angst om kwijt te geraken
 - angst om overheerst te worden
 - ontkennen van kritiek, de bal terugkaatsen en zelf kritiek geven, derden beschuldigen of diskwalificatie (geen rekening houden met de kritiek door de toestand van de partner, bijvoorbeeld 'moe', 'gestresseerd')

De kritiek wordt in veel gevallen toegedekt. Er is ruzie maar na de ruzie verandert er niets. Dit proces herhaalt zich meerdere malen.

De frustratie groeit en er is bedekte kwaadheid. Die kwaadheid uit zich sneller onder invloed van alcohol, vandaar het toenemende aantal gevallen van partnergeweld tijdens de feestperiodes. Er zijn verschillende gradaties in kwaadheid. Het is belangrijk om per individu uit te zoeken hoe hij of zij die kwaadheid precies beleeft.

Het is door bepaalde denkprocessen dat de kwaadheid escaleert en het individu dichterbij de grens van zelfbeheersing komt. Het is daarom vaak zo dat geweld wordt uitgelokt door een kleinigheid, omdat hij of zij door wat voorafging al tegen de grens van zelfbeheersing was gekomen.

Er zijn verschillende types mensen, met als uitersten de explosieve types en de opkroppers. Maar eens de grens van zelfbeheersing overschreden is, is de graad van kwaadheid niet noodzakelijk hoger bij de explosieve types.

Het gevolg van partnergeweld is schaamte en er zijn verschillende manieren om daarmee om te gaan:

- Spijt betuigen
- De schuld bij het slachtoffer leggen
- Het geweld afsplitsen

Ook het slachtoffer schaamt zich:

- Hij of zij voelt zich tekortschieten
- Hij of zij neemt verantwoordelijkheid op zich: zorgt ervoor dat het zich niet meer voordoet

Op die manier ontstaan circulaire processen en escaleert het geweld opnieuw:

- Het slachtoffer wordt voorzichtig en begint zaken te verzwijgen. De partner wordt kwaad, waardoor het slachtoffer nog voorzichtiger wordt.
- Het slachtoffer wordt voorzichtiger, de pleger wordt kwader.
- Uit angst de partner te verliezen begint de pleger haar te kleineren, of zorgt de pleger ervoor dat zijn of haar partner geen geld genoeg heeft om alleen te overleven.

Allochtone gezinnen

Het romantisch ideaal is cultureel bepaald.

Allochtone gezinnen dragen vaak nog een zwaardere rugzak dan autochtone koppels. Er is migratiestress, kansarmoede, werkloosheid en druggebruik. Die zaken spelen mee bij het escaleren van de kwaadheid.

De combinatie van de tweede generatie allochtonen met nieuwkomers zorgt ook voor onevenwicht in de machtsverhoudingen van relaties. De nieuwkomers zijn afhankelijk van de partner die de taal en de cultuur al voldoende beheerst. Wanneer een man nieuwkomer is wil hij die machtskloof vaak compenseren door kleinerend gedrag. Cultuur en godsdienst worden vaak gebruikt in afweer tegen de schaamte. Allochtone plegers zeggen dat partnergeweld in hun cultuur of godsdienst geen probleem is. Dat is uiteraard alleen maar een gemakkelijke uitvlucht die niet klopt.

Multiprobleemgezinnen

Gezinnen die in het algemeen veel problemen hebben (financieel, school, alcohol) dragen sowieso een zwaardere rugzak. De kans op geweld is bij hen bijgevolg groter.

Preventie

Veel mensen hebben vandaag de dag te kampen met een gebrek aan sociale oplossingsvaardigheden en communicatieve vaardigheden. Het is belangrijk voor vorming en preventie om aandacht te besteden aan die vaardigheden.

Het zijn vaak kleinigheden die uiteindelijk escaleren in partnergeweld. Een open communicatie kan daarom veel van de problemen voorkomen.

Kinderen

Kinderen gaan op verschillende manieren om met partnergeweld:

- helpend kind
- lastig kind
- het kind trekt zich terug
- het kind begint een coalitie met de pleger of het slachtoffer

Het kind is

- ooggetuige
- oorgetuige
- getuige van de gevolgen
- betrokkene en zelf slachtoffer

Voor kinderen die oorgetuige zijn is de situatie eigenlijk erger: zij weten niet exact wat er gebeurt en de situatie ziet er achteraf vaak erger uit dan het geweest is.

2. Partnergeweld herkennen

- lichamelijke tekenen
- vage algemene klachten
- algemene en duidelijke negatieve uitspraken over de partner

Het is belangrijk dat iedereen die met dergelijke tekenen in contact komt mandaat neemt. Het geweld stopt niet vanzelf. Eigenlijk zou iedere dienst (onderwijs, opvang, politie, werkvloer, jeugdzorg, jeugdvereniging, enz.) zich moeten moeien met de situatie.

3. Omgaan met partnergeweld

- doorvragen, het probleem bespreekbaar stellen
- meervoudig partijdig zijn, nooit een negatieve uitspraak doen over de persoon van de pleger, de pleger niet behandelen als iemand gevaarlijk of agressief want dan klappen de betrokkenen meestal toe

- elk CAW heeft een aanspreekpunt partnergeweld waar het koppel naar doorverwezen kan worden of waar de herkenner zelf terecht kan voor vragen
- bij plegers: uitleggen dat je weet dat de pleger het niet wil
- bij een koppel: altijd eerst de pleger laten praten, dan toon je echt meervoudige partijdigheid